

IZVJEŠĆE O STANJU U PODRUČJU KRIVOTVORENJA I PIRATSTVU U EUROPSKOJ UNIJI ZA 2017.

IZVRŠNI SAŽETAK

Zajedničko izvješće EUIPO-a i EUROPOLA

Lipanj 2017.

IZVJEŠĆE O STANJU
U PODRUČJU KRIVOTVORENJA
I PIRATSTVA U
EUROPSKOJ UNIJI ZA 2017.
IZVRŠNI SAŽETAK

Sadržaj

PREDGOVOR.....	4
IZVRŠNI SAŽETAK	6

PREDGOVOR

Izvešće o stanju u području krivotvorenja i piratstva u Europskoj uniji za 2017.

Ovim izvješćem o stanju koje su pripremili Ured Europske unije za intelektualno vlasništvo (EUIPO) i Europol još jednom se naglašava važnost rješavanja problema međunarodnih kriminalaca koji su među glavnim kršiteljima prava intelektualnog vlasništva u Europskoj uniji.

Nadograđuje se na prethodno izvješće iz 2015. koje je također zajedno pripremljeno, tako što se u njemu prati razvoj krivotvorenja i piratstva, nadopunjavaju osnovni zaključci i nudi novi uvid u neke od tekućih trendova.

Kriminal u području intelektualnog vlasništva koji pogađa Europsku uniju i dalje predstavlja razlog za zabrinutost. Kriminal u tom području ne samo da ima potencijalno štetno djelovanje na zdravlje i sigurnost građana EU-a, već i na okoliš. On također utječe na zakonito poslovanje, dovodi do smanjenja prihoda pogođenih tvrtki, pada obujma prodaje i gubitka radnih mjesta.

U postojećem istraživanju potvrđuje se da su povrede prava intelektualnog vlasništva važan izvor prihoda za skupine organiziranog kriminala. Te skupine također često sudjeluju u drugim oblicima kriminala, kao što su trgovanje drogom, prijevare u vezi s trošarinama, trgovanje ljudima ili pranje novca. Njihove se aktivnosti još više olakšavaju korupcijom i krivotvorenjem putnih isprava.

Internetska tržišta, kako je istaknuto u Europolovoj Procjeni prijetnje teškog i organiziranog kriminala (*SOCTA 2017.*), sve više postaju ključni kanali za distribuciju krivotvorene robe, pri čemu kriminalci pokušavaju preslikati zapaženi uspjeh zakonitih internetskih poslovnih modela.

Međutim, pojavljuju se i druge prijetnje, a među mogućim izazovima, u ovom izvješću istražuju se sve veća uporaba željezničkog prometa između Kine i EU-a i načini na koje bi to mogli iskoristiti kršitelji prava intelektualnog vlasništva.

U digitalnom svijetu, širenje zaštićenog sadržaja na internetu utvrđeno je kao posebno pitanje, dok nezakonito emitiranje televizijskog programa i digitalno piratstvo predstavljaju daljnji izazov za tijela kaznenog progona.

Postojeće izvješće nastavak je napora koje poduzimaju obje agencije EU-a u pogledu razvoja jasnije slike o ozbiljnosti problema krivotvorenja i piratstva, u suradnji s vodećim partnerima.

Ono prvenstveno služi kao dopuna razvoju baza podataka EUIPO-a u cilju osiguranja potpore naporima koje ulažu tijela kaznenog progona i suradnji EUIPO-a i Europola u okviru nedavno uspostavljene Koordinirane koalicije za kriminal u području intelektualnog vlasništva (IPC3). Ovaj centar, koji je uspostavljen radi opsežnijeg prikupljanja informacija i nadzora trendova internetskog kriminala u području prava intelektualnog vlasništva i s njim povezanih područja već donosi značajne rezultate. Europol ga je upotrijebio za brisanje internetskih stranica koje se upotrebljavaju za prodaju krivotvorene robe, za hvatanje piratskih TV dekodera i za zaustavljanje nezakonitih transakcija koje upotrebljavaju virtualnu valutu „bitcoin“.

Ovim se izvješćem potvrđuje da su krivotvorenje i piratstvo stalni izazov u EU-u, u kojem skupine organiziranog kriminala često „vuku konce“ i ostvaruju financijsku korist.

U njemu se ukazuje na to da je potreba za stalnom, pojačanom suradnjom i obrazovanjem među dionicima i posrednicima od ključne važnosti kako bi se osigurala koherentnija borba protiv takvog kriminala i njegovih učinaka, utemeljena na najnovijim informacijama.

Rob WAINWRIGHT
Izvršni direktor, Europol

António CAMPINOS
Izvršni direktor, EUIPO

IZVRŠNI SAŽETAK

Izvešće o stanju u području krivotvorenja i piratstva u Europskoj uniji za 2017.

Namjera ovog izvješća, izrađenog u suradnji između Europol-a i EUIPO-a, je obavijestiti donositelje politika, stručnjake, poslovne subjekte i opću javnost o trenutnom stanju u području krivotvorenja i piratstva u Europskoj uniji.

U njemu se istražuju prava intelektualnog vlasništva (IPR) i njihova vrijednost, ključni proizvodni sektori, poznati trgovinski putovi i države podrijetla krivotvorenih proizvoda. Nadalje, u njemu se također predstavlja i istražuje prijetnja piratstva i drugih internetskih prekršaja i dokazuje da su pravo intelektualnog vlasništva i njegova zaštita kamen temeljac gospodarstva i društva u EU-u.

U ovom se izvješću analizira kako skupine organiziranog kriminala (OCG-ovi) sudjeluju u kriminalu u području prava intelektualnog vlasništva i upotrebljavaju se brojne studije slučaja za naglašavanje opasnosti od njihovog djelovanja. U njemu se osvrće na izazove na koje se nailazi pri hvatanju u koštac s kaznenim djelima u području prava intelektualnog vlasništva i uključuje pregled niza inicijativa koje su uspostavljane za borbu protiv tih kaznenih djela.

Utvrđen je i istražen niz izazova za budućnost, uključujući neke trendove u nastajanju u svijetu zaštite prava intelektualnog vlasništva.

Vrijednost i stabilnost koje sektori koji se intenzivno koriste pravima intelektualnog vlasništva donose društvu odražava se u spoznaji da su se takve tvrtke pokazale osobito otpornima tijekom i odmah nakon globalne gospodarske krize dok su se mnogi drugi sektori našli u teškoćama. U razdoblju od 2011. do 2013. sektori koji se intenzivno koriste pravima intelektualnog vlasništva činili su 86 % uvoza i 93 % uvoza vanjske trgovine EU-a i 42 % BDP-a¹.

Kaznena djela u području prava intelektualnog vlasništva, za koja je izračunato da vrijede do 461 milijardu USD diljem svijeta², sada su zahvatila sve vrste proizvoda i sva geografska područja. Posljedice takvog kriminala dovode do niza skrivenih negativnih utjecaja na građane, poduzeća i vlada te ograničavaju mogućnost zakonitih poduzeća koja se intenzivno koriste pravima intelektualnog vlasništva za ponovno ulaganje u istraživanje, razvoj i zapošljavanje, što predstavlja ozbiljnu prijetnju budućem gospodarskom rastu.

Za određene vrste proizvoda neke države članice zaplijene manji dio krivotvorina u pogledu vrijednosti od onoga na što bi mogao ukazivati njihov omjer ukupnog zakonitog uvoza. To upućuje na potencijalnu korist određenih tijela koja se bore protiv kriminala u području prava intelektualnog vlasništva na vanjskim granicama u nekim regijama od procjene rizika određene skupine proizvoda, čime se učinkovitije usmjeravaju na nezakoniti uvoz. Aktivnosti carinskih tijela na zadržavanju robe koja predstavlja povredu prava intelektualnog vlasništva na vanjskim granicama i dalje su vrlo važne, premda su ona u mogućnosti zaustaviti relativno mali udio ukupnog uvoza krivotvorene robe koja godišnje stiže u EU.

Kina je i dalje glavna država podrijetla krivotvorene robe, a Hong Kong je tranzitna točka za robu izvorno proizvedenu u Kini, no i ostale države imaju posebna trgovinska obilježja. Na primjer, Turska je

¹ Europski patentni ured i Ured Europske unije za intelektualno vlasništvo, *Sektori koji se intenzivno koriste pravima intelektualnog vlasništva i i ekonomska učinkovitost u Europskoj Uniji*, 2016., str. 6. Dostupno na: https://euiipo.europa.eu/tunnel-web/secure/webdav/guest/document_library/observatory/documents/IPContributionStudy/performance_in_the_European_Union/performance_in_the_European_Union_full.pdf.

² OECD/EUIPO (2016.), *Trgovina krivotvorenim i piratskom robom: mapiranje gospodarskog utjecaja*, 2016., str. 11. Dostupno na: <http://www.oecd.org/gov/risk/trade-in-counterfeit-and-pirated-goods-9789264252653-en.htm>.

povezana s Bugarskom i Belgijom kroz trgovinu krivotvorenim oznakama, etiketama i naljepnicama koja omogućava unutarnju proizvodnju.

Slobodne trgovinske zone (FTZ) i dalje se povezuju s nizom kaznenih djela u području povrede prava intelektualnog vlasništva, a u nekim zemljopisnim područjima još uvijek su potrebni usklađeni standardi za izvršenje.

Kriminalci sa sjedištem u EU-u uglavnom ovise o proizvođačima koji imaju sjedišta u inozemstvu, a potom organiziraju uvoz, prijevoz, skladištenje i distribuciju krivotvorene robe unutar EU-a. Međutim, ovim izvješćem dokazuje se kako su neki od njih također aktivni proizvođači unutar EU-a. Takva unutarnja proizvodnja omogućena je uporabom lažnih oznaka i ambalaže uvezene u EU, koja se često odvija u organizaciji skupina organiziranog kriminala, a postoje naznake da je takva vrsta kriminala u porastu.

Krivotvorena roba sve više se distribuira putem internetske trgovine. Proizvodi koji se prodaju na internetu obično se distribuiraju u malim pakiranjima putem poštanskih usluga ili usluga brze dostave i to često izravno potrošačima, a primijećena je i rastuća uloga tehnologija u kriminalu u području prava intelektualnog vlasništva.

Skupine organiziranog kriminala povezane s kriminalom u području prava intelektualnog vlasništva često su uključene u više različitih kriminalnih aktivnosti, te također sudjeluju u drugim kaznenim djelima, kao što su trgovanje drogom, prijevare u vezi s trošarinama, trgovanje ljudima ili pranje novca. Krivotvorenje putnih isprava i korupcija i dalje uvelike olakšavaju kriminalne aktivnosti u ovom području.

U današnjem digitalnom svijetu širenje zaštićenog sadržaja putem interneta utvrđeno je kao posebno pitanje. Nezakonito emitiranje televizijskog programa predstavlja daljnji izazov za tijela kaznenog progona, a prijevare je i dalje rasprostranjena i usko vezana uz digitalno piratstvo.

Ovim izvješćem naglašava se i utvrđuje kako osobe na prvoj liniji borbe protiv kriminala u području prava intelektualnog vlasništva još uvijek djeluju uz brojna ograničenja i suočavaju se s određenim izazovima, kao što je potreba koordiniranja prekograničnih istraga i hvatanja u koštac s novim tehnologijama kojim se kriminalci koriste za skrivanje svojih lokacija i aktivnosti.

Blage kazne čine kriminal u području prava intelektualnog vlasništva privlačnim kaznenim djelima, a izgledi da će optuženici biti kažnjeni iznimno blagim kaznama odvrću određena tijela u državama članicama od pokretanja kaznenih postupaka protiv njih.

Terorizam, kiberkriminalitet krijumčarenje migranata, trgovina drogom i druga područja kriminalnih aktivnosti u središtu su djelovanja tijela kaznenog progona, a kaznena djela u području prava intelektualnog vlasništva pala su u drugi plan. Međutim, nova saznanja iz ovog izvješća otkrivaju kako je kriminal u području prava intelektualnog vlasništva još uvijek jedna od najunosnijih kriminalnih djelatnosti i da je i dalje usko povezan s drugim kriminalnim aktivnostima.

Unatoč tome, pojavljuju se nove prijetnje u pogledu kriminala u području prava intelektualnog vlasništva i u ovom se izvješću utvrđuju konkretna pitanja u vezi s povećanom uporabom željezničkog prometa kao sredstva prijevoza između Kine i EU-a i načina na koji kršitelji prava intelektualnog vlasništva to mogu iskoristiti u dosad neutvrđenim količinama. Očekuje se da će digitalizacija trgovine i prometnih sustava stvoriti nove mogućnosti za kriminalce.

U svim aspektima kaznenog progona kriminala u području prava intelektualnog vlasništva postoji utvrđena i stalna potreba za pojačanom suradnjom i obrazovanjem među svim dionicima i posrednicima kako bi se osiguralo da borba protiv takvog kriminala i njegovih učinaka postane koherentnija i utemeljena na najnovijim informacijama.

Naposljetku, kriminalitet u području prava intelektualnog vlasništva i s njime povezani kriminal promjenjive su prirode i brojne situacije obrađene u ovom izvješću mijenjaju se iz dana u dan. Međutim, može se izvesti opći zaključak da u svim područjima kriminala povezanog s pravima intelektualnog vlasništva opuštenost ili prihvaćanje na bilo kojoj razini ne bi bilo razborito.

IZVJEŠĆE O STANJU
U PODRUČJU KRIVOTVORENJA
I PIRATSTVA U
EUROPSKOJ UNIJI ZA 2017.